

Innovatielab: Ontmoeten

DE STELLINGEN

1. Een gebouw moet de spontane ontmoeting faciliteren
2. Doordat veel maatschappelijke gebouwen hun oorspronkelijke functie verliezen ontstaat de behoefte aan nieuwe symbolen
3. Niet gestuurde ontmoeting leidt tot nieuwe en spannende ontwerpen
4. Multifunctionele ruimten zijn steeds meer nodig om mensen te binden en te boeien
5. Mensen ontmoeten elkaar door de eeuwen heen op hun eigen manier, daar heb je geen gebouwen voor nodig

DEELNEMERS

- Suzan van der Schenk en Marijke van de Vorstenbosch, clipL2R interieur-architecten (www.clipL2R.nl)
- Martijn Vroom – wethouder Waddinxveen
- Ieke Koning – ICSadviseurs

1. Een gebouw moet de spontane ontmoeting faciliteren

Daar zijn wij het mee eens. Als interieurarchitecten vinden we dat we ons werk goed gedaan hebben, als we zien dat het gebouw of de gecreëerde ruimte spontane ontmoetingen faciliteert, maar niet zichtbaar gestuurd is.

2. Doordat veel maatschappelijke gebouwen hun oorspronkelijke functie verliezen ontstaat de behoefte aan nieuwe symbolen

We gaan steeds meer naar een beleveniseconomie. Boekwinkels krijgen een koffiehoeke, bibliotheken krijgen een voordrachtfunctie, worden expositieruimte en organiseren voorstellingen en lezingen, scholen vermaatschappelijken, kantoren worden flex offices, brainstormen doen we in het café. Wij als interieurarchitecten vinden het een uitdaging om deze ontwikkelingen te faciliteren en te vertalen in ruimtelijke scenario's.

3. Niet gestuurde ontmoeting leidt tot nieuwe en spannende ontwerpen

Wat is 'niet gestuurde ontmoeting'? Waar 'niet gestuurde ontmoeting' toe kan leiden is per definitie ongewis. Het kan spannend zijn, het kan vernieuwend zijn. Het kan tot chaos leiden, het kan vluchtig

en onsamenhangend zijn. Daarom kunnen wij als ontwerpers weinig met deze stelling.

4. Multifunctionele ruimten zijn steeds meer nodig om mensen te binden en te boeien
24/7 digitalisering en social media leiden tot een verarming van fysiek contact en ontmoeting. Multi Functionele Ruimten zijn prima om mensen te verbinden en compenseren deze verarming. Maar om mensen ook te boeien en inspireren heb je specifieke karaktervolle ruimten of gebouwen nodig bijvoorbeeld een theater, een museum, het kampement, een pretpark enzovoorts.

5. Mensen ontmoeten elkaar door de eeuwen heen op hun eigen manier

De verschillende manieren waarop mensen elkaar ontmoeten zijn aan flinke veranderingen onderhevig. Denk aan het onderwijs, levenslang leren, het nieuwe werken, de digitalisering van de samenleving en de globalisering. Uit deze dynamiek ontstaan steeds weer nieuwe vormen van ontmoeten. Deze nieuwe vormen vragen andere gebouw- en ruimte indelingen. Wij menen dat er altijd bepaalde condities voorafgaan aan de wijze waarop mensen elkaar ontmoeten.

Suzan van der Schenk en Marijke van de Vorstenbosch

St. Ignatiusgymnasium, foto: Marcel van der Burg

Martijn Vroom

1. Een gebouw moet de spontane ontmoeting faciliteren

Innovatie is veelal het bij elkaar brengen van bestaande ideeën. Een vooruitstrevende ondernemer vertelde me een keer dat hij alle koffieautomaten expres op 'langzaam' had laten zetten, met als doel dat mensen elkaar in de wachtrij voor de automaat te spreken zouden komen. Om maar die 'spontane ontmoeting' te organiseren. Door een gebouw geschikt te maken voor verschillende functies en gevarieerd gebruik komen mensen van divers pluimage elkaar meer en makkelijker tegen en ontstaan – ongetwijfeld – plannen die anders niet zouden zijn verzonnen.

2. Doordat veel maatschappelijke gebouwen hun oorspronkelijke functie verliezen ontstaat de behoefte aan nieuwe symbolen

De behoefte aan nieuwe symbolen en 'landmarks' heeft een veelheid van oorzaken. Daar heeft een gebouw maar zeer beperkt invloed op. Wel is glashelder dat een wijk die slechts bestaat uit huizen, flats en eventueel een winkelcentrum – en aan de rand een groene speeltuin en/of een voetbalpark – uiteindelijk aan tergende saaiheid ten onder gaat. Gevarieerde bouw, niet alleen architectonisch, maar juist ook qua functies, leidt tot een gevarieerd leven in de wijk.

3. Niet gestuurde ontmoeting leidt tot nieuwe en spannende ontwerpen

Niet gestuurde ontmoeting leidt tot nieuwe ideeën. Opvallend vaak worden nieuwe ideeën matig uitgewerkt, omdat veel mensen niet weten wat er inmiddels allang allemaal kán.

Het aanreiken van concrete en bestaande 'vergezichten' van spannend idee naar spannend ontwerp is – zeker in Nederland – taaie kost.

4. Multifunctionele ruimten zijn steeds meer nodig om mensen te binden en te boeien

De noodzaak van multifunctionele ruimten zit primair in het kostenplaatje. Daarenboven kan het leiden tot nieuwe ideeën en kruisbestuiving. Maar de noodzaak is – helaas – niet evident voor de meeste mensen, want dan zou het al wel veel sneller gaan met het concreet maken van multi-gebruik van bestaand vastgoed.

5. Mensen ontmoeten elkaar door de eeuwen heen op hun eigen manier

Eens. Maar ontmoeten en ontmoeten is twee. In een land waar het niet altijd zonnig en droog is blijven gebouwen nodig. Een gebouw is ook als een vlag: dáár moet je heen, om dáár bij te horen. Al is het maar voor even. ▷

Sterren College, foto: Harry Cock

Ieke Koning

1. Een gebouw moet spontane ontmoeting faciliteren

Binnen een functie zoals een school is ontmoeting een belangrijk onderdeel. Een ontwerp moet zich voegen naar de functie en de gebruikers, dus het faciliteren van ontmoeting is automatisch een belangrijk uitgangspunt.

2. Doordat veel maatschappelijke gebouwen hun oorspronkelijke functie verliezen ontstaat de behoefte aan nieuwe symbolen

Het is niet zozeer de verandering van functies van gebouwen die ervoor zorgt dat er behoefte ontstaat aan nieuwe symbolen.

Gebouwen kunnen een symbool zijn voor bijvoorbeeld het geloof, die daardoor een vanzelfsprekende plek voor samenkomst vormen. Mensen zijn, denk ik, op zoek naar zingeving en zoeken daar symbolen en betekenisvolle plekken voor. Dat hoeft niet per se in de vorm van een gebouw.

3. Niet gestuurde ontmoeting leidt tot nieuwe en spannende ontwerpen

Zodra een gebouw voor mensen bedoeld is, is het bijna altijd een plek waar mensen elkaar ontmoeten. Alleen verschilt het per functie hoe vaak er ontmoetingen plaats vinden. Van te voren bedenken dat je ontmoeting niet gaat sturen in een nieuw gebouw heeft niet direct invloed op hoe vernieuwend of spannend het ontwerp is. Andersom is het niet per se nodig de ontmoeting binnen het ontwerp vorm te geven. Mensen zijn zo gericht op ontmoeting dat ze toch wel een plek vinden – de gangen van een school zijn niet direct bedoeld voor ontmoeting, maar er zijn vele spontane ontmoetingen in die gangen. Voor een goed ontwerp is er volgens mij een balans nodig tussen gestuurde ontmoeting en ruimte voor spontane ontmoeting.

4. Multifunctionele ruimten zijn steeds meer nodig om mensen te binden en te boeien

Dat een ruimte multifunctioneel is, is geen voorwaarde om mensen te binden of te boeien. Als een gebouw multifunctioneel is, heeft dat het voordeel dat er meerdere groepen mensen op af komen vanwege die verschillende functies. Mensen worden samengebracht op één plek waardoor er mogelijkheid ontstaat meerwaarde te creëren door die mogelijke ontmoetingen. De

mogelijkheid om op één locatie meerdere dingen te doen, zoals in een IKC, betekent wel dat de mensen die er komen er vaker zullen zijn. Daardoor ontstaat meer betrokkenheid bij de plek. Dit wordt versterkt door het gevoel dat ze er thuis zijn, omdat de plek qua sfeer en uitstraling past bij wie ze zelf zijn. Uiteindelijk draait het om de mensen die zorgen voor de activiteiten die er georganiseerd worden. Een ruimte of gebouw is niet in wezen betekenisvol en daardoor bindend of boeiend. Deze betekenis kan natuurlijk wel ontstaan in de loop van de tijd, waardoor het gebouw een symbool wordt voor bijvoorbeeld bepaalde waarden. Het belang van de geschiedenis van een plek is groot.

5. Mensen ontmoeten elkaar door de eeuwen heen op hun eigen manier

Een gebouw is geen voorwaarde voor ontmoeting. In veel landen speelt ontmoeten zich voornamelijk op straat af. Ik denk dat mensen in het algemeen wel een soort beschutting zoeken, waarbij die beschutting afhankelijk is van de omstandigheden. Dus in een warm land is schaduw belangrijk, maar een boom kan ook schaduw leveren. Mensen hebben de neiging elkaar te ontmoeten op een herkenbare plek – bij de fontein of dat ene speeltuintje – of maken een combinatie van het ontmoeten met een andere activiteit, bijvoorbeeld eten of muziek luisteren. Maar ook dan is een gebouw geen voorwaarde. Een gebouw, of andere volledig afschermende beschutting, is pas nodig als het klimaat buitengesloten moet worden, of als de ontmoeting een privé-karakter heeft en er geen pottenkijkers gewenst zijn. ◀